
Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2015:6

Svenska kyrkans hållbarhetsarbete

Sammanfattning

I betänkandet behandlas tre motioner kring Svenska kyrkans hållbarhetsarbete.

Motion 2015:10 lyfter frågan om att nationell nivå ska rekommendera utbildning och fortbildning kring bland annat klimatfrågor och hållbar utveckling.

Utskottet konstaterar att klimatfrågor och hållbarhetsperspektiv, genom lokala initiativ, får allt större utrymme i församlingar och pastorat samt att stiftet i stor utsträckning tillhandahåller samråd, utbildning och utveckling kring miljöfrågor där även den lokala nivån inbjuds att delta. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

I motion 2015:45 föreslås kyrkostyrelsen få i uppdrag att skapa ett projekt för att ta fram strukturer för hur nationell nivå kan stärka stödet till församlingar och stift med att utveckla miljö- och hållbarhetsarbetet.

Utskottet har fått information om att det på nationell nivå har inrättats och tillsatts en tjänst som hållbarhetschef med uppgift att dels utveckla nationell nivåns hållbarhetsarbete, dels samordna och främja stiftens insatser kring hållbarhetsperspektivet. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Motion 2015:81 föreslår att påven Franciskus tredje encyklika ska introduceras som inspiration i Svenska kyrkans klimat- och miljöarbete samt att denna skrift ska delas ut till hela kyrkomötet.

För teologisk reflektion kring klimatfrågor anser utskottet att biskopsbrevet om klimat ger tillräcklig vägledning. Påvens skrift finns tillgänglig för var och en som själv vill ta del av materialet via internet. Med anledning av detta föreslår utskottet avslag på motionen.

Till betänkandet finns fem reservationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:10, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:10, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:45.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:81, punkt 1.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:81, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2015:10 av Terence Hongslo m.fl., Klimathotet och fortbildning

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att rekommendera stiftet och församlingarna att ordna studiecirkel kring "Ett biskopsbrev om klimatet" från biskopsmötet 2014.

2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillhandahålla en fortbildning för personal på alla nivåer som arbetare med skog-, jord-, och markfrågor gällande att bevara Guds skapelse i en långsiktigt hållbar utveckling med bevarande av biologisk mångfald.

Motion 2015:45 av Lena Klevenås m.fl., Utveckla kyrkans miljö- och hållbarhetsarbete

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa ett projekt för att ta fram strukturer för hur Svenska kyrkan på nationell nivå ska kunna stärka sitt stöd till stiftens och församlingarnas arbete med att utveckla miljö- och hållbarhetsarbetet, inte minst med avseende på miljödiplomering.

Motion 2015:81 av Ylva Wahlström m.fl., Påven Franciskus och ekologisk omvändelse

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att introducera påvens tredje encyklika som inspiration i vårt klimat- och miljöarbete.
2. Kyrkomötet beslutar att denna skrift, *Laudato Si* (Var prisad), ska delas ut till hela kyrkomötet, helst översatt till Svenska.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2015:45 i Ln 2015:14y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Kyrkomötet 2014 behandlade motionen 2014:52 *Svenska kyrkans miljöansvar* där kyrkostyrelsen förslags få uppdraget att uppmana församlingar, stift och nationell nivå att följa upp biskopsbrevet *Ett biskopsbrev om klimatet* i praktisk handling. Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog i sitt betänkande 2014:9 *Svenska kyrkans miljöansvar* avslag på motionen med hänvisning till att biskopsbrev har en särställning med egen bärkraft inom Svenska kyrkan samt att utskottet förutsätter att alla organisatoriska delar av Svenska kyrkan tar till sig och omsätter det aktuella biskopsbrevet och dess uppmaningar till handling i den dagliga verksamheten. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

I 2014 års betänkande redogörs även för tidigare års motioner i samma anda där samtliga avslagits av respektive kyrkomöte. En genomgående motivering har varit att ett fortbildnings- och utvecklingsarbete både avseende fastigheter och skogs- och jordbruk löpande pågår och att detaljreglering därmed inte fyller en ändamålsenlig funktion.

Biskopsbrevet om klimatet rönt stor uppmärksamhet massmedialt och mottogs positivt både inom och utanför Svenska kyrkan. Under året som gått har även påve Franciskus utkommit med en encyklika med snarlik inriktning kring skapelsen och vårt ansvar att vårda, förvalta och fördela dess resurser. Dokumentet finns publicerat på den katolska kulturtidskriften Signums webbplats www.signum.se/oversikt-over-paven-franciskus-encyklika-laudato-si/. Den publicerade versionen är sammanställd av en intern kommission inom Vatikanen och är översatt till svenska av Charlotta Smeds, Vatikanradion, Skandinaviska redaktionen.

Hållbarhetsperspektivet har de senaste åren kommit alltmer i fokus inom Svenska kyrkan. Detta görs ur många olika perspektiv såsom global klimaträttvisa, Svenska

kyrkans Miljödiplomering, fairtrade, energisparåtgärder, humanperspektivet avseende arbetsmiljö, ansvarsfulla investeringar osv. I många av dessa frågor sker arbetet tillsammans med andra partners, såsom inom den internationella verksamheten och i ekumeniska sammanhang.

I de flesta stift finns tjänster som miljöhandläggare. Dessa driver ett aktivt utvecklingsarbete kring dessa frågor dels i nätverksform, dels i samverkan med församlingar och pastorat. Stiftet ansvarar även för processen kring miljödiplomering. Förståelsen och viljan att lokalt arbeta med miljöledningssystem har över tid ökat vilket lett fram till Svenska kyrkans Miljödiplomering. Processen innefattar bland annat reflektion kring varför vi som kyrka ska arbeta med hållbarhetsfrågor och involverar både anställda och förtroendevalda. En stor mängd informations- och utbildningsmaterial finns publicerat på intranätet under Verksamhet/Hållbar utveckling.

Den nationella nivån bevakar löpande hållbarhetsperspektivet både ur verksamhets- och redovisningsperspektivet.

Utskottets överväganden

Klimathotet och fortbildning

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:10.

Utskottet konstaterar att det pågår ett växande utvecklingsarbete kring klimat- och hållbarhetsfrågor. Allt fler församlingar och pastorat strävar efter miljödiplomering och efterfrågar modeller för detta. Stiftet har i många fall en viktig roll att biträda med stöd i detta arbete och har i samverkan utvecklat verktyg. Även inom förvaltningen av jord, skog och mark arbetar stiftet med utveckling, utbildning och fortbildning kring miljö- och hållbarhetsfrågor där även den lokala nivån inbjuds att aktivt delta. Med anledning av detta pågående arbete föreslår utskottet att motionen avslås.

Utveckla kyrkans miljö- och hållbarhetsarbete

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:45.

Utskottet påtalar särskilt att stiftet i många fall har ett mycket gott pågående hållbarhetsarbete och arbetar strategiskt kring dessa frågor. Utskottet konstaterar att nationell nivå har sett behov av att både utveckla det egna hållbarhetsarbetet och av att möta stiftens efterfrågan kring samordning av miljö- och hållbarhetsfrågor. En tjänst som hållbarhetschef på nationell nivå har därför inrättats och tillsatts. Inriktning för tjänsten är utveckling och samordning. Med anledning av detta föreslår utskottet att motionen avslås.

Påven Franciskus och ekologisk omvändelse

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:81.

Biskopsbrevet om klimatfrågor, som utkom 2014, ger bland annat en reflektion kring vårt ansvar som kyrka för klimat- och rättvisefrågor utifrån teologiskt perspektiv. Utskottet konstaterar att även om påve Franciskus dokument mycket väl kan ge en fördjupad teologisk reflektion kring klimat- och rättvisefrågor har biskopsbrevet om klimatfrågor tillräcklig teologisk tyngd för att inspirera och väcka engagemang kring dessa frågor. Om ytterligare behov av teologisk fördjupning

kring detta ämne finns torde påve Franciskus tredje encyklika, Laudato Si, kunna fylla en funktion för ledamöter inom Svenska kyrkan. Då denna skrift finns tillgänglig i översatt form via internet ser dock utskottet inget behov av att tillhandahålla materialet till kyrkomötets ledamöter.

Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Uppsala den 24 september 2015

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Åke Löfstrand, Helena Klahr Fast och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Sven Erik Bodén, Leif Grip, Helena Tengstrand, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Arnold Boström, Jan Björkman och Johan Blix.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2015:10 punkt 1.

Kyrkomötets rekommendationer bör vara konkretare än att man förutsätter att alla omsätter biskopsbrevet *Ett biskopsbrev om klimatet* i handling. Studiecirkelar är en konkret form av spridning av biskopsbrevet.

Heléne Lundström

Reservation 2

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2015:10 punkt 2.

Ett större fokus på ett långsiktigt bevarande av biologisk mångfald behöver läras ut i en tid då växter i åkerkanten betecknas som ogräs och djuren i naturen betraktas som hot i monokulturens trädplantager. Det behövs utbildning för att alla som arbetar med skog-, jord- och markfrågor lär sig att ta hänsyn till den biologiska mångfalden genom att få kunskap om vad som kan vara, för den biologiska mångfalden, viktiga biotoper så att dessa kan lämnas i fred och bevaras.

Så länge Svenska kyrkans skogar skövlas har arbetet med hållbar utveckling inte gett önskat resultat. Mer utbildning behövs.

Heléne Lundström

Reservation 3

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2015:45.

Heléne Lundström

Reservation 4

EE 2015:6

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2015:81 punkt 1.

Heléne Lundström

Reservation 5

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2015:81 punkt 2.

Heléne Lundström

Kyrkomötet Läronämndens yttrande 2015:14y

Kyrkans miljöansvar

Läronämndens yttrande över motionerna 2015:37 och 2015:45

Läronämnden har tidigare yttrat sig om ekologiskt ansvar, miljö och klimatfrågor (Ln 2014:12y) och anför:

I inledningen till kyrkoordningens andra avdelning om församlingarna anges syftet med församlingens grundläggande uppgift: "... att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas."

Enligt skapelseberättelserna i Första Moseboken har människan ansvar att förvalta skapelsen. Jesus ger en vision av Guds rike som befriar och uppfordrar oss att dela evangelium och bygga en värld där Guds vilja sker.

Synen på människans förvaltaransvar är avgörande för tillämpningen av 46 kap. 3 § i kyrkoordningen.

Prästlönetillgångarna ska förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Läronämnden betonar att detta ska tolkas i ljuset av inledningstexten till elfte avdelningen:

De som har hand om kyrkans ekonomi och egendom svarar för sin förvaltning inför både Gud och människor. Förvaltarskapet måste utövas med hänsyn till hela Guds skapelse. En förvaltare måste vara pålitlig och klok och kunna svara för sin förvaltning när den granskas.

Därför är det viktigt att etiskt förhållningssätt och effektiv, uthållig förvaltning tas på lika stort allvar. Detta gäller i allt kyrkans arbete med frågor som berör förvaltning av materiella resurser.

Uppsala den 21 augusti 2015

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cecilia Nahnfeldt, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Fredrik Modéus, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, Göran Eidevall, Eva-Lotta Grantén, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.